

НАУКОВИЙ АЛЬМАНАХ МИСТЕЦТВА ТА ОСВІТИ
Міжнародна науково-практична онлайн-конференція
«Мистецька освіта: виклики та перспективи»

7. Сідорова І., Грінченко Т., Василевська-Скупа Л. Педагогічні ідеї Віталія Івановича Газінського у контексті професійної підготовки здобувачів музично-педагогічної освіти Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання Вип.2.2023 С.7-17 <https://scholar.google.com.ua/cita>

8. Сідорова І., Науменко І., Стребова Д. Уплив виконавської майстерності концертмейстера на професійну підготовку майбутнього педагога-музиканта. *Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання*, 4, 2025, 45-51. [https://doi.org/10.31652/3041-1017-2024\(4\)-06](https://doi.org/10.31652/3041-1017-2024(4)-06)

9. Dumchak, I., Kachmar, O., Mochalova, N., Oleksandrenko, K., & Sidorova, I. (2024). Socio-cultural factors influencing students' learning experience: a crosscultural study. *Revista Eduweb*, 18(3), 264-275. <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2024.18.03.209>.

10. Liudmyla Vasylevska-Skupa, Tetiana Belinska, Kateryna Kushnir, Iryna Sidorova, Lidiia Ostapchuk. Science-Modern Formation of mastery of artistic and pedagogical communication of future teachers of music in the process of vocal and choral activities. *Moderní věda. Praha. Česká republika, Nemoros*. 2022. No 1. P. 72-82. https://drive.google.com/file/d/17iV0kthZ_olMAWgveL_dtpnSqPZGu4Z/view

DOI:

**НАПРЯМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦТВА У КОНТЕКСТІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
ХОРОЗНАВСТВО**

Сідорова І. С., кандидат педагогічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла
Коцюбинського

Анотація. В статті висвітлюється питання про професійну підготовку майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей. Проаналізовано напрями професійної підготовки майбутнього вчителя мистецтва в контексті вивчення хорознавства. Зосереджується увага на значенні хорового виконавства у формуванні цілісної гармонійно розвиненої особистості, культурному самовдосконаленні й самовизначенні молодого покоління.

Ключові слова: професійна підготовка, напрями професійної підготовки, майбутні вчителі мистецтва, хорознавство.

Abstract. The article highlights the issue of professional training of future specialists in artistic specialties. The directions of professional training of a future art teacher in the context of studying choral studies are analyzed. Attention is focused on the importance of choral performance in the formation of a holistic, harmoniously developed personality, cultural self-improvement, and self-determination of the younger generation.

Keywords: *professional training, areas of professional training, future art teachers, choral studies.*

На сучасному етапі розвитку музичної освіти доцільним є дослідження таких аспектів, які б якісно впливали на створення умов формування цілісної, обдаровано-творчої особистості, здатної до саморозвитку та самореалізації у суспільстві [10]. У вирішенні цього питання важливо окреслити основні напрями підготовки майбутніх учителів мистецтва у процесі вивчення вокально-хорових дисциплін. Базовою дисципліною для успішної професійної діяльності майбутніх фахівців вважаємо «Хорознавство».

Професійні напрями майбутнього вчителя мистецтва в контексті вивчення хорознавства передбачають розвиток творчої ініціативи, навичок самостійного мислення та постійного самовдосконалення. Особливо, коли мова йде про роботу з хором, де ключовими аспектами педагогічної діяльності є формування професійних якостей, опанування вокально-ансамблевою та вокально-хоровою роботою зі школярами та застосування інтерактивних технологій для розвитку їхніх творчих здібностей. Це вимагає глибокого розуміння хорового співу як базової одиниці музичної освіти.

У дослідженнях О. Апраксіної, А. Барановської, Т. Белінської, Л. Безбородової, А. Білозерської, М. Бонфельда, Л. Василевської-Скупої, В. Газінського, Р. Добровольської, Н. Гродзенської, К. Дабіжі, Н. Кравцової, В. Краснощокі, Т. Лозінської, О. Мартиновської, А. Омельченко, Л. Онофрійчук, В. Соколова, Ю. Тюліна, В. Холопової та інших висвітлено основні аспекти професійної підготовки вчителя мистецтва у процесі хорознавчих дисциплін.

Автор пропонує ключові напрями професійної підготовки майбутнього вчителя мистецтва: комплексний розвиток особистості вчителя, формування професійно-педагогічних якостей для вокально-хорової роботи, впровадження інноваційних методів, підходів та технологій, використання інтеграції мистецтв.

Комплексний розвиток особистості вчителя відбувається завдяки різним чинникам. Особливо, коли мова йде про вчителя мистецтва. Важливим у цьому процесі є розвиток його загальної культури, зокрема естетичної та художньої. Адже «рівень естетичної та художньої культури майбутнього фахівця відображається в його творчому спрямуванні, прагненні, активній

творчій діяльності та є складниками цілісної особистості. Так відбувається професійне становлення відповідального, творчого майбутнього фахівця, який усвідомлює художні цінності мистецтва, ... що є запорукою успішності освітнього процесу у закладах вищої освіти» [1, с. 16]. Також, одним із чинників комплексного розвитку є формування національної самосвідомості майбутніх учителів мистецтва в процесі їхньої професійної підготовки [11]. Цей процес відбувається завдяки розширенню багажу знань на основі колосального пласту національної хорової спадщини – народнопісенного репертуару та творів видатних українських композиторів. У майбутній професійній діяльності ця якість сприятиме вихованню патріотичних цінностей в учнівської молоді.

У процесі роботи вчитель повинен володіти творчою ініціативою. Тому, важливо майбутнім фахівцям оволодіти вміннями генерувати нові ідеї та підходи до викладання своїх уроків. Сьогодні цінним компонентом професійної культури вчителя є самостійне мислення, що проявляється в його здатності до критичного аналізу та прийняття рішень у своїй роботі.

Одним із необхідних чинників комплексного розвитку майбутнього вчителя є самоудосконалення. Ця якість формується завдяки постійному оновленню знань, вмінь та навичок. Завдання сучасної музично-педагогічної освіти полягає не тільки в забезпеченні належного рівня фахових знань випускника, але й в орієнтації майбутнього фахівця на безперервний процес професійного та особистісного зростання, його підготовці до соціального життя та реалізації себе як особистості [6].

Наступним ключовим напрямом професійної підготовки майбутнього вчителя мистецтва є формування професійно-педагогічних якостей для вокально-хорової роботи. Важливою складовою цього напрямку є підготовка вчителя до роботи з хором. Глибоке розуміння вокально-ансамблевих процесів та специфіки роботи з дитячими колективами є запорукою успішної професійної діяльності. Варто наголосити, що саме завдання дисципліни «Хорознавство» спрямовані на вирішення цього питання. Ця дисципліна дає можливість здобувачам вищої освіти «оволодіти теорією та методикою роботи з хором, основними методами розучування хорового твору; навчає розрізняти жанри хорового виконавства; формує вміння організовувати дитячі хорові колективи відповідно до вікового принципу на рівні володіння необхідними елементами хорової звучності, а також проводити позакласні

музично-виховні заходи з урахуванням вікових особливостей і можливостей шкільної аудиторії» [9, с. 16].

У формуванні професійно-педагогічних якостей для вокально-хорової роботи важливу роль відіграє вокально-інструментальна підготовка студента, що здійснюється через оволодіння навичками співу, хорового диригування та акомпанементу. Фахова музично-педагогічна освіта – це процес підготовки майбутнього вчителя мистецтва до виконавської та педагогічної діяльності, де викладачі професійного навчального закладу мають надавати особистості не лише необхідні фахові знання та вміння, але й формувати особистість. Проблема підвищення рівня професіоналізму майбутнього вчителя мистецтва значною мірою залежить від вокально-хорової підготовки, спрямованої на різні види музично-творчої діяльності, які є важливими для теорії та практики професійного становлення студентів мистецьких факультетів вищої педагогічної школи [6].

Унікальність освітнього процесу у контексті вивчення дисциплін вокально-хорової та інструментальної підготовки «полягає в тому, що навчання і виховання є нероздільними, а робота над опануванням і вдосконаленням виконавських навичок тісно пов'язана з розширенням художнього і загально-культурного світогляду студентів, стимулюванням їх творчого і пізнавального потенціалу, розвитком акторської майстерності [8]. Запорукою успішного професійного становлення є навички самооцінки вчителя – здатність адекватно оцінювати власні професійні можливості у вокально-хоровій діяльності.

Важливим напрямом у професійній підготовці майбутнього вчителя мистецтва є впровадження інноваційних методів, підходів, інтерактивних технологій та систем навчання, музичних комп'ютерних технологій для активізації творчих здібностей учасників освітнього процесу [3]. Як інноваційну форму взаємодії теорії та практичної підготовки в мистецькій освіті можна використовувати створення різноманітних творчих лабораторій [7], зокрема і лабораторію хорового співу, де здобувачі можуть досліджувати основні елементи вокально-хорової техніки і т.д.

Важливо навчити здобувача вищої освіти застосовувати спеціальні методики роботи для розвитку творчих здібностей, для розкриття потенціалу школярів через хорове мистецтво. Адже, хоровий спів є одним із

найдавніших напрямків видів творчості, що надзвичайно багата за силою впливу, широтою можливостей, існуючого емпіричного матеріалу [1].

Ще одним професійним напрямом майбутнього вчителя мистецтва є використання інтеграції мистецьких дисциплін у вивченні хорознавства. Тобто хорознавства потрібно розглядати не як окрему дисципліну, а як фундамент для розвитку музичного мислення, вокальних навичок та естетичного сприйняття учнів. Інтегрованість є специфічною особливістю вивчення цієї дисципліни, так як вона передбачає оволодіння знаннями і вміннями у різних напрямках музично-педагогічної діяльності. У такому разі міждисциплінарна інтеграція є важливим чинником професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва [4]. «Результативність професійної підготовки залежить від міждисциплінарної інтеграції - цілеспрямованого посилення міждисциплінарних зв'язків навчальних дисциплін, в яких має бути збережена теоретична і практична цілісність» [4, 55].

Отже, даний курс передбачає широке використання міждисциплінарних зв'язків. Ефективному вивченню «Хорознавства» сприятимуть знання з теорії музики, сольфеджіо та гармонії, історії світової та української музики, постановки голосу, диригування, практикуму читання хорових партитур, хорового класу та практикуму роботи з хором. Проте, як вказує практика, не тільки спеціальні фахові предмети, а й дисципліни з певних гуманітарних наук стають необхідною базою для засвоєння основних матеріалів з хорознавства [9]. Так, «обізнаність у питаннях етики, естетики, педагогіки та психології, що пронизують практично усі категорії хорового мистецтва, стає запорукою оптимізації у навчанні з хорознавства, ефективності засвоєння знань, що у свою чергу формують хормейстерські уміння та навички» [5, с. 10].

Таким чином, майбутній вчитель мистецтва має бути фахівцем у хоровій справі та педагогом-новатором, здатним формувати цілісну гармонійно розвинену особистість школяра через потужні можливості хорового мистецтва. Подальші дослідження варто спрямувати на вивчення сучасних методик професійної підготовки майбутніх фахівців мистецької справи засобами вокально-хорового мистецтва.

Список використаних джерел:

НАУКОВИЙ АЛЬМАНАХ МИСТЕЦТВА ТА ОСВІТИ
Міжнародна науково-практична онлайн-конференція
«Мистецька освіта: виклики та перспективи»

1. Барановська А., Сідорова І. Арттерапевтичні властивості вокально-хорового мистецтва у практиці освітнього середовища. Професійна мистецька освіта. Методичні аспекти: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф., 07.02.2024 / МОН України; КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського». Київ: Академперіодика, 2024. С.73-78.
2. Белінська Т. В., Газінська О. В., Стребкова Д. В., Науменко І. В. Формування художньо-творчої толерантності майбутніх педагогів-музикантів у процесі диригентсько-хорової підготовки. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2022. Вип. 85, Серія 5 С. 13-17. Науковий часопис No 85. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.85.03>
3. Білозерська Г., Добровольська Р., Кравцова Н., Сідорова І. Музичні комп'ютерні технології та інтерактивні системи навчання в професійній підготовці майбутнього вчителя мистецтва. *Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання*, Eduarts 2025, No. 6, 60-68. [https://doi.org/10.31652/3041-1017-2025\(5-2\)-24](https://doi.org/10.31652/3041-1017-2025(5-2)-24).
4. Василевська-Скупа Л. П., Кравцова Н. Є., Швець І. Б. Міждисциплінарна інтеграція як важливий чинник професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. 2023. Вип. 29, С. 50-57. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series14.2023.29.06>
5. Костенко Л., Шумська Л. Хрестоматія з хорознавства : навчальний посібник для студентів ВНЗ. Ніжин : Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, 2013. 521 с.
6. Кушнір К.В., Сідорова І.С. Хорознавство та хорове аранжування: навчально-методичний посібник. Вінниця: Твори, 2021. 191 с.
7. Літкович О.Ф. Творча лабораторія музикантів практиків як інноваційна форма взаємодії теорії та практичної підготовки в мистецькій освіті. Мистецька освіта: виклики та перспективи. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції за участю здобувачів вищої освіти та молодих учених. 14 листопада 2024 року: збірник наукових праць [Електронний ресурс]. Вінниця: ВДПУ, 2024. С. 128-133.
8. Панасюк Т. Ю., Остапчук Л. О. Актуальні завдання естрадно - вокальної підготовки студентів мистецьких факультетів / Проблеми та інновації у мистецькій, технологічній та професійній освіті : збірник наукових праць / Т. П. Зузяк (голова) та [ін.]. Вінниця, 2024. Вип. 4. С. 67-71.
9. Сідорова І. С. Курс «Хорознавство» в умовах підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до професійної діяльності. Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2020. Vol. 29, С. 190-196. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.5/29.209733>
10. Dumchak, I., Kachmar, O., Mochalova, N., Oleksandrenko, K., & Sidorova, I. (2024). Socio cultural factors influencing students' learning experience: a crosscultural study. *Revista Eduweb*, 18(3), 264-275. <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2024.18.03.20>
11. Kovalchuk V., Aheikina-Starchenko T., Chorna N., Iskra S. Formation of national self-consciousness of future musical art teachers in the process of their professional training.

DOI:

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА У КОНТЕКСТІ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ:
МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР**

*Стребкова Д. В., концертмейстер
Науменко І. В., концертмейстер*

Вінницький державний педагогічний університет
ім. Михайла Коцюбинського

***Анотація.** У статті розглядається проблема модернізації підготовки вчителів музичного мистецтва в умовах упровадження компетентнісного підходу та євроінтеграційних процесів. Здійснено аналіз компетентнісної парадигми у мистецькій освіті, охарактеризовано провідні міжнародні моделі підготовки вчителів музичного мистецтва, визначено напрями модернізації української системи педагогічної мистецької освіти.*

***Ключові слова:** мистецька освіта, учитель музичного мистецтва, компетентнісний підхід, міжнародний досвід, професійна компетентність.*

***Abstract.** The article addresses the problem of modernizing music teacher training in the context of implementing the competence-based approach and ongoing European integration processes. The competence paradigm in arts education is analyzed, leading international models of music teacher education are characterized, and the directions for modernizing Ukraine's system of pedagogical arts education are identified.*

***Keywords:** arts education, music teacher, competence-based approach, educational modernization, professional competence.*

Сучасний етап розвитку освіти характеризується інтенсивними процесами оновлення змісту, форм і технологій професійної підготовки майбутніх педагогів, що зумовлено глобалізаційними тенденціями, євроінтеграційними орієнтирами України та переходом до компетентнісної парадигми освіти. У цих умовах особливої актуальності набуває проблема модернізації мистецької освіти, яка покликана не лише забезпечити високий рівень професійної підготовки вчителя, а й сформувати його як творчу,